

CHET TILI 'OQITISH MAQSADLARI

Mustaeva Guldora Salokhiddinovna,
Toshkent davlat transport universiteti

Annotatsiya:

Maqolada chet tilni amaliy, ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlari, Ta'lim maqsadlari, ijtimoiy buyurtma, topshiriq bo'lib, har tamonlama rivojlangan shaxsni shakllantirish va tarbiyalash maqsadlari metodik adabiyotlarda keng muhokama si taxlil qilingan.

Kalit so'zlar: Chet tili, metodika, maqsad, natija, ta'limiy, tarbiyaviy.

Har qanday maqsad ehtiyoj tufayli paydo bo'ladi. Maqsad tushunchasi rejalashtirilgan natija, tasavurdagi oqibat ma'nosini anglatadi. Chet til maktabda nima uchun o'qitiladi, degan savolga chet tilni amaliy, ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlarda o'rganadilar, deb javob qaytarish mumkin. Ta'lim maqsadlari ijtimoiy buyurtma — topshiriq bo'lib, har lomonlama rivojlangan shaxsni shakllantirish va tarbiyalashga qaratiladi. Chet til ta'limi maqsadlari metodik adabiyotlarda keng muhokama qilinib keladi. O'tgan asr oltmishinchi yillarining ikkinchi yarmiga kelib, amaliy, ta'limiy va tarbiyaviy maqsad terminlari davr talabiga muvofiq sharhlab berildi. Saksoninchi yillarda uchala nomga qo'shimcha rivojlantiruvchi maqsad termini paydo boldi. Ushbu tushuncha-term inning chuqur tahlili sermahsul metodistlardan prof. Galina Vladimirovna Rogova tomonidan amalga oshirilgan. Shunday qilib, chet til to'rt maqsadda o'qitiladi. Birinchisi — amaliy maqsad — ustuvor, "Amaliy" atalmish metodika termini hozirgacha muallimlar orasida birdan ortiq assotsiatsiya (flkran bog'lanish)ga sabab bo'lib, turli hajmdagi va shakldagi tushunchalar uyg'otmoqda. Amaliyotni, og'zaki nutq " yoki „gapirish“ deb yuritish kabi xato fikrlar ham mavjud. Chet tilni amaliy egallash, o' zgalr nutqini tushunish va o' z fikrini bayon etish degan to'g'ri umumiy ta'rif ham uchraydi. O' rta ta'lim kursida chet til amaliy tarzda o'rganilishining yakuniy maqsadi o'qib m a'lumot olish demakdir. Maktab, litsey va kollejni tugatuvchilar yakuniy maqsadga ko'ra o'qishdek nutq faoliyati turini chet tilda egallashadi. Oraliq maqsad esa turlicha bo'ladi. Ta'lim bosqichi yoki alohida sinflarda nutq faoliyati turlaridan gapirish oraliq maqsadda o'rganilishi mumkin. Mas. boshlang'ich davrda og'zaki nutqni maqsad maqomida o'rganadilar. Shu bilan birga, o' qish va yozuv ham o'rganiladi, biroq ularga vosita deb qaraladi. Endi terminlar ziddiyati —, "maqsad" va, "vosita" ni ta'riflash ehtiyoji tug'iladi. Nutq aloqa vositasi ekan, u (nutq — nutq faoliyati turlari majmuyi)ni o'rganish ta'limning um umiy amaliy maqsadiga kiradi. Biror nutq faoliyati turi yakuniy yoki oraliq maqsad darajasida xususiy amaliy maqsadni ifodalaydi. Mas. gapirish chet til o'qitishning birinchi davrida xususiy oraliq, yetakchi amaliy maqsadda o'rganiladi, yuqori sinflarda uning o'mini o'qish egallaydi. Hamma sinflarda tinglab tushunish yordamchi xususiy amaliy maqsadda o'rganiladi. Yozuv nutq faoliyati turi sifatida barcha sinflarda chet til o'rgatish vositasi bo'lib keladi. „Vositau terminining m a'nosi „boshqa nutq faoliyati turlarini egallashda yordamchi “ demakdir. Mas. gapirish yoki o'qish mashqidan keyin, ularda o'zlash tirilayotgan til materiali yozuvda mustahkamlanadi, takrorlanadi. Chet til metodikasidagi maqsad termini quyidagicha izohlanishi mumkin. N utq faoliyatining turi maqsad maqomini olishi uchun, albatta, birinchidan, uning o'z ta'lim mazmuni (nutq mavzuyi, nutq malakalari, til m ateriali) mavjudligi, ikkinchidan, til materiali dastawal shu nutq faoliyati turida o'rganilishi, uchinchidan, unga vaqt va kuchning asosiy qismi sarflanishi va, nihoyat, to'rtinchidan, mashqlaming aksariyati ushbu

nutq faoliyati turida bajarilishi shart. Mas. gapirish birinchi pallada maxsus mavzu va til materiali asosida o'rgatiladi, yuqori sinflarda esa o'qish aynan mana shunday mavqega molik. Boshlang'ich davrning gapirish mavzulari va leksik-grammatik materiali o'qish va yozuvda takrorlanadi, mustahkamlanadTavsiya etilgan metodik mezonlar amaliy maqsadning talqini uchun kifoyadir. N utq faoliyati turini o'rgatishda agar to 'rtala uslubiy mezonga rioya qilinmasa, u maqsad darajasidan mahrum bo'ladi, ta'lim vositasi qatoridan joy oladi. Chet til artiklini misol qilib ko'rsatish mumkin. Artikl gram m atik hodisasi quyidagi tartibda nutq faoliyati turlarida o'rganiladi: tinglab tushunish-» gapirish-» yozuv- » o'qish. Ulardan birinchi va ikkinchisi (tinglab tushunish va gapirish) ta'limning xususiy maqsadi, qolgan ikkitasi (yozuv va o'qish) — ta'lim vositasi. O'z -o 'zidan m antiqiy savol tug'iladi: nim a uchun til materiali barcha nutq faoliyati turlarida o'zlashtiriladi? Masalashundaki, obyektiv voqelikdagi istalgan hodisani, shu jumladan, chet til birliklarini o'zlashtirishda qancha ko'p anahzator ishtirok etsa, uning dinamik stereotipi shunchalik mustahkam bo'ladi. Ta'lim maqsadini tushunib yetish — o'qitishning umumiy yo'nalishi (strategiyasi)ni bilib olishga yordam beradi. Maqsad dars va mustaqil ishlar bajarish chog'ida ko'plab aniq vazifalarni o'tash yo'li bilan ro'yobga chiqadi. Vazifalarni hal etish — ta'lim taktikasini tashkil etadi. Ta'limiy vazifalar o'quvchilar bajaradigan amaliy ishlardan iborat (tushunish, fikr bayon etish, til birligini o'rganib olish va h.k.). Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki,Chet tilni egallash (amaliy maqsadga erishish) ta'limiy va tarbiyaviy maqsadlarni hal etish bobida asos va sharoit vazifasini o'taydi. Qisqasi, chet tilni amaliy maqsadda o'rganish ushbu til yordamida kerakli axborot olish va boshqalarga yetkazish m a'nosini anglatadi. Olingan axborot (informatsiya) o'quvchilar bilim saviyasini oshirish (ta'limiy maqsad) va ularni tarbiyalash ishiga xizmat qiladi.

References:

1. Jamol Jalolov. Chet til o'qitish metodikasi. Toshkent - 2012
2. Мустаева Г. С. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРЫ ОБЩЕНИЯ НА ОСНОВЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: Гульдора Салахиддиновна Мустаева, Кандидат филологических наук, и. о. доцента кафедры иностранных языков Ташкентского государственного университета путей сообщения //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – №. 2-Махсус сон. – С. 332-336.
3. Мустаева Г. С. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРЫ ОБЩЕНИЯ НА ОСНОВЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: Гульдора Салахиддиновна Мустаева, Кандидат филологических наук, и. о. доцента кафедры иностранных языков Ташкентского государственного университета путей сообщения //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – №. 2-Махсус сон. – С. 332-336.
4. Mustaeva G., Kurbanova M., Mamajanova G. THE PLACE AND ROLE OF USING PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN LEARNING ENGLISH //Uzbek Scholar Journal. – 2022. – Т. 9. – С. 191-193.
5. Mustaeva G., Kurbanova M., Mamajanova G. Uzbek Scholar Journal, 2022 //The place and role of using pedagogical technologies in learning english.
6. EXPERIMENTAL DETERMINATION OF FORCES THROUGH MEASUREMENTS OF STRAINS IN THE SIDE FRAME OF THE BOGIE.//Transport Problems: an International Scientific Journal, 2021
7. Formation of the freight trains with a fixed train schedule // E3S Web of Conferences, 2021
8. ON COGNITIVE MECHANISM OF FORMATION OF THE IMAGE OF A SPONTANEOUS COMPARISON (ON A MATERIAL OF THE FRENCH LANGUAGE)// Иностранные языки в Узбекистане, 2018

9. Репрезентация денотатов существительного homme в позиции ядра сравнения// Вестник Московского государственного областного ..., 2018
10. TYPOLOGY OF ACTUALIZATION OF NOUN DENOTATS IN SPONTANEOUS FIGURATIVE COMPARISONS (on the example of femme and homme nouns)
11. Ziyayev K.Z., Ismailova Sh.B., ., The method of determining traffic intensity in urban conditions by means of a test, Academic research in educational sciences(2022), volume 3
12. Ziyayev K.Z., Abdurazzokov U.A., Ismailova Sh.B., Transportation problems of modern cities and ways to solve them, Uzbek Scholar Journal, volume 9(2022)
13. Ziyayev K.Z., Abdurazzokov U.A., Ismailova Sh.B., A modern way to improve transport efficiency and traffic safety, Uzbek Scholar Journal, volume 9(2022)
14. Умарова, Р. Ш. (2019). Основы духовно-нравственного воспитания молодежи в трудах Абу Райхана Беруни. Проблемы науки, (4 (40)), 56-57.
15. Умарова, Р. Ш. (2020). Натурфилософия Абу Райхана Бируни. Вестник науки и образования, (4-1 (82)), 35-37.
16. Umarova, R. S. (2019). Fundamentals of spiritual and moral education of youth in the works of Abu Rayhan Beruni. Problems of science, no. 4 (40).
17. Мустаева Г. С. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРЫ ОБЩЕНИЯ НА ОСНОВЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: Гульдора Салахиддиновна Мустаева, Кандидат филологических наук, и. о. доцента кафедры иностранных языков Ташкентского государственного университета путей сообщения //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – №. 2-Махсус сон. – С. 332-336.
18. Мустаева Г. С. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРЫ ОБЩЕНИЯ НА ОСНОВЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: Гульдора Салахиддиновна Мустаева, Кандидат филологических наук, и. о. доцента кафедры иностранных языков Ташкентского государственного университета путей сообщения //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – №. 2-Махсус сон. – С. 332-336.
19. Mustaeva G., Kurbanova M., Mamajanova G. THE PLACE AND ROLE OF USING PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN LEARNING ENGLISH //Uzbek Scholar Journal. – 2022. – Т. 9. – С. 191-193.
20. Mustaeva G., Kurbanova M., Mamajanova G. Uzbek Scholar Journal, 2022 //The place and role of using pedagogical technologies in learning english.